1880. VII. évfolyam. 15. szám. Debreczen, Csütörtök január 22

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . . . 5 „
Negyedévre . 2 „ 50 kr.
Egy hóra . . 1 „
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, *Kutasi Imre nyomdájában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivatalokná.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.
A SZABADELVŰPÁRT KÖZLÖNYE
Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmü s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények valamint a nyilttéri közlemények egyedül a kiadói irodában vétetnek fel. *Az előfizetési és hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába ezimezendők,
nagyujutcza Jóna-ház 1704. szám alatt

Debreczen, jan. 22.

(—r) „Az ország megint nyugodt.“ Ezzel a nagyképü nyilatkozattal siet megnyugtatásunkra az ellenzéki sajtó.

Mintha mondanák: Jupiter tonans lánczra kötötte a sast s pipára gyujtott villámainál; Neptun a zajgó tenger szügyébe vágta a hármas szigonyt; Plutó eleresztette a felemelt kalapácsot s Proserpinával enyeleg.

Mintha mondanák; mi, Neptun Zeus Plutó, a háborgó tenger, a villámos ég, a tüzhányó pokol korlátlan urai, akartuk, hogy legyen földrengés, hullámverés, förgeteg s lőn földrengés, hullám verés és förgeteg legott; most pedig akarjuk hogy legyen csend és nyugalom és van csend és nyugalom legott.

Mintha mondanák: megmutattuk elemi erőnket, reszkess hitlen ember; most pedig megengedjük kegyesen, hogy illő isteni félelemben békén nyugodjatok.

Büszkének szeretem a spanyolt!

S csak azt a szörnyü cataclizmát is látta volna emberi szem, a mit felidézniök, meg ismét rendre parancsolniok sikerült: és szó sincs róla, hogy rendkivül imponáló volna ez a büszkeség.

E nélkül azonban csak rendkivül mulatságos.

Hogy az ország nyugodt!

Hát persze, hogy nyugodt, csakhogy nem „megint“, nem „ujra“, nem zajcsillapodtán. Hanem az van benne, hogy egyátalán nem volt nyugtalan, annál kevésbbé forrongó, tüzhányó, de csak egy perczre sem.

Az igaz, hogy Budapesten beverték az uri kaszinónak 1300 frt áru ablak üvegét s hogy 67 utczai lámpának lett kinos halála; botnak, korbácsnak sürü dolga került; puskaagy, szuronyhegy az is meg-meg mozdult, sőt még löttek is. Az is igaz, hogy ez utczai zavargás nem nélkülözte azt a bizonyos nyomatékot, a mit a qualificáltabb bujtogatók, nevezetesen ilyféle ujságlapok szives közreműködése kölcsönözhet az utczai csavargók kihágásainak.

S hát mindez lehetett meglehetősen kellemetlen a fővárosiaknak s nem éppen épületes a vidékre nézve. Lehetett nyugtalanító, bosszantó, sajnos, mindenkire a ki ép bőrrel, letaposatlan tyukszemmel, beveretlen kalappal szeret az utczán járni; sőt lehetett aggasztó is, ha az ember meggondolta, hogy a lámpaoltogatók üzelmei mily irányban is fejlődhetnének a sötétség oltalma alatt; és lehetett mélyen elszomoritó minden hazafira nézve, hogy e semmire való kihágások esetleg az egész nemzetet hirbe keverhetik a külföld előtt.

De hogy ezenkivül valami egyéb nyugtalanság lett volna az országban, vagy éppen hogy a fővárosi kravallumoknak viszhangja akart volna támadni valahol a vidéken: az egyszerüen hazugság.

Más kérdés, hogy a budapesti botrányok mesterei mit akartak, mit nem? Hogy akarták-e? szerették volna-e a fővárosi söpredék eszeveszettségét áthomlitani a vidékre? hogy a magyar név beszennyezésére nyitott detail üzletből készültek e vagy sem országos nagy kereskedést szervezni?

Könnyen meglehet. Hiszen láttuk, hogy lapjaikban a szenvedélyeket élesztették, a kedélyeket keseritették, a kihágásoknak túlzott jelentőséget szinezték, áljelszavakat hazudtak a tüntetés szájába s oly irányba törekedtek forditani a mozgalmat, hogy annak okvetetlenül a társadalmi rend és politikai szervezet törvényes bástyáiba kell vala ütköznie.

Csakhogy mindevvel nem az országot vitték a falnak; hanem maguk mentek neki, mint az éji bogár s nagyot koppanván ott, elhallgattanak.

Az az dehogy hallgattak el! Még most vannak ám egyszer hangos szóval a magok dicsőségéről, hogy ime nyugodt az ország, a melyet nem sikerült felizgatniok.

Még érdemet csinálnak belőle!

Még nagyra vannak vele, hogy a magyar nép, ime be nem állt csőcseléknek, holott pedig azzá tehették volna, csak kedvökön mult.

Nem, tisztelt hazafiak!

Az önök kedvén aligha mult volna ez a derék, jeles vállalat; az önök kedvén indulva, ma alkalmasint tótágast állna a rend az egész országban, a sik magyar föld önmegalázó spektákulumaihoz a bérczes magyar föld kurjongatna nótát, s az önök sörénye ott lobogna elől-elől az előfizetési ivvel, a hol legpiszkosabb fenék iszapot hány fel a csapkodó hullám.

Most azonban nyugasztalják az országot, mert savanyu a szőlő.

Csak keserüvé ne legyen! Jól vigyázzanak.

— A magyar országgyülés képviselőháza f. hó ma, azaz csütörtökön tartja első ülését, melyen a kérvényi és a gazdasági bizottság jelentése fog beterjesztetni. A mai ülésen fog benyujtatni a pénzügyi bizottságnak a tizennégy milliós kölcsönre vonatkozó jelentése is. Ez lesz az érdemleges tanácskozások első tárgya. A napirend csak a 24-ki ülésben fog megállapittatni.

— Nem férnek meg a bőrökben. Csehországban és Morvában a szlávok lázas tevékenységet fejtenek ki. Minden községet szláv agitatorok keresnek fel, kik a reichsrathoz intézendő két kérvényt visznek magukkal s azt a polgarmester s két községi tanácsos által aláiratják. Az egyik kérvény tárgya a német városok választási jogának korlátozása a szláv faluk javára s a vidéki választó kerületek szavazati jogának kibővitése. A másik kérvény tárgya a német gymnasiumok és reáliskolák számának csökkentése s helyökbe szláv iskolák felállitása.

— Tüntetés Zagrábban. E hó 18-án délelőtt, a zágrábi részvény-nyomda épülete előtt hol a Miskatovich „Obzor“-ját nyomják és szerkesztik, tömeges tüntetés volt. A tüntetők — többnyire a Parcsetics-párthoz tartozó tanulók — nagy tömegben gyültek össze, elégettek egy nagy csomó „Obzor“-t s viharos lármával kiabálták „pereat!“-jaikat Miskatovicsra, Mrazovicsra, a nemzeti párt több vezérférfiára, el nem feledve magát a bánt, Mazuranicsot sem. A rendőrség végre közbe lépett, több fiatal embert elfogott, kik azonban minden ellenállás nélkül, s az összegyült tömeg kaczagása között hagyták magukat bekisérni.

— A borhamisitás ügyében. Az ujabban ábra kapott borhamisitás meggátlása végett a belügyminiszter körrendeletet bocsátott ki, melyben hivatkozik arra, hogy az összes kir. vámhivatalok utasitást nyertek, mikép az ugynevezett borfestékek elnevezése alatt beszállitott anyagokat vegyileg vizsgáltassák meg, s ha ezek ártalmas anyagokat tartalmaznának, akkor arról azonnal vizsgálati leletet vegyenek fel, és a leletet a közegészségügyekre nézve az 1876. évi 14. t.-cz. 4. §-a szerint fennálló azon elsőfoku hatósághoz rögtön küldjék át, melynek területén azon egyén lakik, a kihez a küldemény czimezve van. A belügyminiszter tehát felhivja a törvényhatóságot, hogy a fentérintett elsőfoku hatóságokat azonnal utasitsa, hogy azok az illető vámhivatalok által hozzájok juttatott leletben megjelölt küldeménynek elkobzását és megsemmisitését határozatilag azonnal mondják ki, és ezen határozatot, mely ellen ily anyagoknál a felebbezésnek helye nincsen, a megsemmisités módját tartalmazó utmutatással együtt, haladék nélkül az illető vámhivatalokhoz foganatositás végett küldjék meg.

Magyar delegáczió.

— Bécs, jan. 20—21. —

A f. hó 20-ki nyilvános ülésen kijelentette Bolla őrnagy, hogy a hadügyminiszter nem tartja okvetlen szükségesnek felsőbb katonai tanintézet létesitését Magyarországon. A jelenlegi kedvezőtlen pénzügyi viszonyok is ellenzik ezt az óhajt. A hadügyi kormány csupán takarékossági szempontból ellállott a gyalog századosok lovasitásától, a határerődítések épitésétől stb., igy tehát e felsőbb tanintézet fölállitása, mely 1.800,000 frtba kerülne, s melynek fentartása 300,000 frtot venne évenkint igénybe — legkevésbé sem volna indokolva. A mi a magyar nyelvet a katonai tanodákban illeti, minden folyamodónak szabadságában áll, a felvételi vizsgát anyanyelvén letenni. Hogy számos magyar származásu folyamodó bukik meg a felvételi vizsgán, annak oka a hiányos előképzettségben rejlik. Elnök kihirdeti a bizottság azon határozatát, hogy a hadügyminiszter ezen válaszát nem tartja kielégitőnek és a felsőbb katonai tanintézet fölállitását Magyarországon szükségesnek tekinti és már a legközelebbi időben elvárja.

Az 1880. évi közös hadi szükséglet részletes tárgyalásánál, — némi vita után az egyes czikkek elfogadtattak.

A rendkivüli szükségletet 3.579,333 frttal szavazzák meg, egyszersmind kimondják, hogy itt átruházásnak nincs helye; az összegek tehát csakis azon czélokra fordithatók, melyekre megszavaztatnak. Az 1880. évi közös hadügyi szükséglet végleges megszavazása e hó 21-én történt meg, melyben a boszniai csapatok számára kért rendkivüli hadügyi szükséglet is tárgyalás alá került.

Ugyancsak a f. hó 20-diki ülésben a költségvetési bizottság elfogadta az inségesek segélyezésére vonatkozó törvényjavaslatot és a kormány által előirányzott összeget Isztria részére 50,000 frtra (30,000 frt helyett), Lengyelország részére 250,000 frtra (200,000 frt helyett) szaporitotta.

Tanulmány az uzsoráról.

Jelige: A gazdagság nem szégyen,
A szegénység pedig nem mindig szerencse.

A bécsi „Landw. Ztg.“ utolsó számában fentebbi czim alatt egy tárcza-czikket találunk, mely pikansságánál fogva figyelmünket magára ragadta. Ezen lap szerint Australia fővárosában Sydneyben Winkenfeld kiadásában egy röpirat jelent meg, a melynek czime „Mikénti lehet mások revására meggazdagodni“. A röpirat időszerü és ugy látszik, hogy ott, a hol megjelent, rövid idő mulva gyökeret is fog verni. Az uzsoráskodás elsajátitása, ugymond, mindeddig legfeljebb csak közvetve, a nyilvános törvényszéki tárgyalások figyelemmel kisérése mellett lehetséges, mi az uzsora mesterségét csak kis mértékben volt képes emelni és tovább müvelni, és az ezekből vonható tanulság kezdő uzsorások igényeit semmikép sem volt képes kielégiteni. A röpirat szerzője azért hazafiui kötelességet vélt teljesiteni és egy rég érezhető hiányt vélt pótolni s a nemzetgazdászatnak is szolgálatot vélt tenni akkor, a midőn a röpirat szerkesztésére vállalkozott, mely utóbbiban az uzsora jelenlegi álláspontja és ennek jövője tudományosan és gyakorlati utmutatások igénybe vételével van tárgyalva, még pedig oly alaposan, hogy komolyan lehet tartani attól, hogy az ezen munkában kifejtett elvek és eljárások elsajátitása által az uzsorások száma tulságosan fog elszaporodni, és az egyensuly annyira meg fog zavarodni, hogy ezek önönmagukat lesznek kénytelenek felemészteni, mint azt a mezei egerekről mondják, a midőn táplálék hiányában egyik a másikat falja fel.

Hisz vannak városok, a hol ezen mesterség már is annnira kifejlődött és annyira miveltetik, hogy az elegendő jutányos objektumok hiányában pangásnak indult, ehez még egy bárgyu uzsoratörvénynek is kellett járulnia, mely a helyett, hogy az uzsorát szabályozná és államilag subventionálná, azt eltiltani és az uzsorásokat üldözés tárgyává tenni igyekszik, ugy hogy meglehetős számu ily jóraváló honpolgár kenyérkereset hiányában idegen földre vándorolni volt kénytelen.

A röpirat azt állitja továbbá, hogy azon nézet, melynél fogva a munka és a takarékosság a nép jólétének alapfeltétele, már elavult. Az igazi jólét a tőkének lehető legnagyobb gyümölcsöztetése által érdető el, mert a munka vesződség, és a takarékosság nyomor. A jólét ily körülmények közt el sem képzelhető, mert a jólétnek a szó legszorosabb értelmében „jólétnek“ kell lennie, mely az embert függetlenné teszi és az élvezetet munka, gond és vesződés nélkül megengedi. Ezt azonban csakis az uzsora, vagyis mások szorult anyagi helyzetének teljes kihasználása teszi lehetővé, és azért valóságos jólétet csakis az uzsora képes nyujtani.

A röpirat szerzője csodálatra méltónak találja, hogy ezen alapigazság ily későn lett elismerve, és megfoghatatlan előtte, hogy ez irányban a szabad polgár a szabad államban korlátozható és időközönként még az államügyésznek is kiszolgáltatható. S hogy menynyire méltánytalan ezen eljárás, azt legjobban bizonyitja azon körülmény, hogy még azok, a kik az uzsorát legjobban üldözik és ez ellen törvényeket hoznak, sem képesek megmondani, hogy mi tehát az az uzsora? Az uzsorát senki definealni nem tudja, már pedig az, a mi nem definealható, az sem tilos, sem pedig ártalmas nem lehet.

Ebből azonban az következik, hogy a mi nem tilos, az meg van engedve és a mi nem ártalmas az csak is hasznos lehet. Az uzsora tehát meg van engedve és hasznos.

Ezen következtetés igazságát, melynek feltalálása a már felvilágosult kornak érdeme, a legnagyobb jogtudósok és nemzetgazdászok elismerték és ez jogi szempontból is annyira helves, hogy a vele ellentétben álló nemzetgazdászati tételeket halomra dönteni és mint a kőszikla, mely a tenger hullámaival évszázadokon át daczol, ezeket semmivé tenni képes. —

Magához a tárgyhoz szólva, azon nézetet találjuk kifejtve, hogy az uzsora csak is akkor állhat fenn és csak is akkor lesz képes minden uzsorást kielégiteni, hogy ha az kellően rendeztetik és itt is a munka okszerü felosztása után kell törekedni. A munka felosztásnál tekintettel kell lenni az uzsorás egyéniség személyes ügyességére, a rendelkezésére álló tőkére, valamint azon térre is, a mely a müködés színhelyévé kiszemeltetett. Ez utóbbi sokkal tágasabb, mintsem, hogy a tüzetes tárgyalást lehetővé tenné és azért a szerző csak nehány támpont elősorolására szoritkozik.

A legelső osztály a lutris nénikék és a pályinka kedvelő bátyók osztálya. Ez oly tér, a hol kis tőkével igen jó üzletet lehet csinálni és mely egy éven át 1000-es kamatot is hoz, ha apró összegek rövid időre adatnak és az ember hetenként és forintonként 10 krajczárt követel és ezenkivül nagyobb összegeket nyugtáztat, mint a mennyit tényleg kölcsön adott. Ezen üzlet azonban szilárd idegrendszert, a lehető legnagyobb érzéketlenséget és a tompa károm-lások, valamint az érzékeny panaszok iránti tetleges siketséget feltételez.

A második osztály napszámosokkal, gyári munkásokkal és kisiparosokkal foglalkozik. Itt már valamivel nagyobb tőke és ravaszabb eljárás szükségeltetik. Óvatos eljárás mellett az üzlet 120—200%-ot hoz évenkint. Az ezen osztálybani foglalkozás erősebb testalkatot, verések vagy páholások iránti érzéketlenséget feltételez és néha csekély veszteségek el nem kerülhetők. Az uzsorás ezen körben meglehetős fesztelenül viselheti magát, mert az adós a legtöbb esetben egy kis buturzattal rendelkezik, a mely könnyen elárvereztethető és a függő adósság fedezhető.

A harmadik osztály a katonatisztek és a hivatalnokok körében működik. Ezen üzlet körülbelül 1000 forint alaptőkét igényel és évenként 60—120%-ot hoz, de hatlékony és bizonyos mértékben titoktartó egyéniséget tételez fel. A becsületszó minden esetre megszerzendő. Minden hó elején biztos pénzre lehet számitani, azonban az adósok elkeseredettsége gyakran rugós, vagy pedig lovagveszőveli elpáholásban nyilvánul, mit a hitelező könnyen el is türhet, mert ezüst forintosokkal igen böven szokott kártalanittatni. Az uzsorás pályának ez a legkényelmesebb ága, az üzlet itt ugyszólván önmagától megy és az uzsorás annyi existentiával rendelkezik, mint a mennyi kötelezvény a zsebében van.

(Folyt. köv.)

Külföld.

= **A görög határ-kérdés.** Francziaország konstantinápolyi nagykövete Fournier a görög-török határigazitási nagykövete Fournier a görög-török határigazitási kérdésben oly utasitásokat nyert, melyek folytán Francziaország komoly diplomatiai lépése várható.

= **Mit tevő lesz a bolgár fejedelem!** A már előbb közölt hir, hogy Sándor, bulgár fejedelem teendő tisztelgése után nem tér vissza Bulgáriába, irányadó körökben megerősittetik. Sándor fejedelem több hétig külföldön fog tartózkodni, mig Bulgáriában a politikai viszonyok rendes kerékvágásba nem térnek.

= **A pápai curia** azon igyekszik, hogy Románia követet küldjön a szentszékhez. De Bukarestben nem mutatnak nagy hajlandóságot erre ráállni, mivel egyrészt attól tartanak, hogy az olasz s a német kor-

---

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

Az éjjeli látogatás.*)

Elbeszélés.

Vértesi Arnoldtól.

I.

Csing-ling! Csingi-lingi!

— Ki az ördög rángatja már megint a csengetyüt? Nem alhatik az ember békével egy éjszaka sem. Mikor legédesdebben szunyókál, akkor veri föl mindig valaki. No de már ezt igazán nem állhatni ki tovább, hiszen a pokol fenekén sincs ilyen zaklatott élete az embernek. Legyen kerületi orvos, a kinek tetszik, én beadom a kulcsot.

Dörmögve ugrik ki ágyából a doktor. A csengetyü szakadatlan kalimpál. Csingi-lingi!.. csingi-lingi! Még a sodrony is sivit, olyan hatalmasan meg-megrándul.

— Ugyan ne rángassák már olyan átkozottul, biz' isten leszakitják, — fakad ki az orvos.

De hát az bizony nem hallatszik ki a szobából s az a türelmetlen ember egyre csenget oda künn.

— Már nem lesz szegény ember, annyi bizonyos — gondolja magában az orvos. A szegény ember nem rángatja igy a csengetyüt, hanem illedelmesen meghuzza egyszer, kétszer, aztán vár egy darabig, mig ujra bátorkodik félénken meghuzni.

Nem ugy, mint ez a dühös ember ott künn.

— Megyek már, megyek, — kiállt az orvos boszúsan.

Menne is, ha az embert nem akkor érné a legtöbb baj, mikor legjobban siet. A gyufa nem akar meggyuni, a gyertya kétszer is kifordul tartójából, a papucsot sehol sem lehet megtalálni, Az orvos ur perczről-perczre idegesebb lesz.

— Már csakugyan meg kell házasodni, — gondolja magában.

S ezzel a gondolattal talán egy másik gondolat is megjelennék elméjében, ha volna rá ideje, de igy csak futólag lebben meg előtte egy mosolygó szőke lányka képe. Az az istenverte csengetés elriasztja azt is.

— Na itt vagyok már, — szól végre, kinyitva ajtaját. — Mi tetszik.

Hanem abban a pillanatban visszahökken a rongyos, ijesztő alaktól, a ki ott áll ajtaja előtt. Sürü szakálltól benőtt, zord fakó arczra esik a lámpa világa. Piszoktól összecsapdosott a fésületlen szakáll, a boglyas haj belógg arczába s növeli visszataszitó vad kifejezését. Rongyos vékony kabát lézeng rajta, kihasadt könyökénél kifityeg a szennyes ing, mocsoktól már egészen zsiros, ócska sál lógg le a nyakából s ugy látszik, abból áll összes téli gunyája ebben a czudar deczemberi hidegben.

— Mit akar? — kérdezi az orvos, nem igen nyájasan.

Az ember egy perczig komor, buta pillantással mereszti véres erektől átfutott, kidülledt szemeit az orvosra; aztán daczosan, durván megbillenti kopott kalapját s rekedt hangon megszóla!:

— Beteghez akarom hini.

— Mi baja? — kérdezi az orvos, szemöldökeit összehuzva.

— Nem tudom, — viszonozza mogorván a kopott, rongyos ember.

— Hát akkor minek zavart most föl éjfél után? hangzik az orvos dorgáló szava.

— Miért]? . . .

Az ember csak elhallgat s megint csak szemeit mereszti az orvosra, azokat a véres, zavaros, fenyegető szemeket.

— Miért? — dadogja. — Hát nincs kitéve ezen a házon a tábla, hogy itt lakik a VI. kerület orvosa.

Az orvost felháboritja a rongyos ember követelő szemtelensége. Érzi, hogy csak ugy dül ki belőle a pálinkaszag, a mint száját kinyitja s látja, hogy alig tud megállni a lábán, ugy tántorog.

— Jöjjön nappal, — szól az orvos elutasitóan.

A rongyos ember a falhoz támaszkodik. Sápadt, fakó arcza most még sápadtabbnak látszik.

— Holnap? — ismétli, mint ha annak a szónak az értelmét akarná jól megfontolni tompa elméjében. — Holnap? . . . Ha gazdag volnék s hintóval állitam volna ide a ház elé, akkor persze nem kellene holnapig várni; hanem a szegények megdögölhetnek, ugy-e? Annyit se törődnek vele, mint egy csavargó kutyával.

Az orvos arcza elvörösödött. A lelkiismeretes, pontos embernek kötelessége jutott eszébe, — nem az a kötelesség, mely hivatalos fizetésével járt s mely alól igen könnyü kibujni, hanem az a másik, melyet egy mélyen gyökerező benső érzés szabott elébe. Hangjában nem volt most már semmi kemény és semmi barátságtalan, a mint a rongyos éji látogatóhoz fordult.

— Várjon kissé, rögtön felöltözöm.

Hirtelen magára hányta ruháit, a házmestert bérkocsiért küldte s nehány percz mulva már kilépett a kapun.

— Üljön be, — intett az embernek.

— Köszönöm, jobb helyem lesz itt, — szólt az mogorván a kocsis mellé fölkapaszkodva.

II.

A legrondább s legelhanyagyottabb utczák egyikén állt meg a kocsi, ott, hol a pompás sugárut háta mögött düledező palánkok, alacsony viskók és szemétdombok terülnek el az osztrák államvasut felé.

Egyetlen lámpa sem égett az egész utczán, csak a sarokházból párolgott ki egy kis világosság a korcsma üvegajtaján és ablakán. Korhely napszámosok iddogáltak még ott. Egy asszonyféle ácsorgott az ajtó előtt, a mennyire a homályban kivenni lehetett. Talán valamelyik naplopónak a felesége, ki részeg urára vár itt künn a csikorgó hidegben.

Mindjárt a második ház mellett állt meg a kocsi. Az utcza felől csak egy rozzant deszka kerités látszott.

A mogorva ember szótlan ment előre. Az orvos követte. Idáig még mitsem tudott arról, hogy kihez hivják, mi baja van a betegnek, egyátalán semmit. Annyit látott, hogy nagyon szegény nép lehet; de nem először járt most a nyomor hajlékaiban, ismerős volt már ott. Mindamellett a mint belépett az elhagyott, sötét, nagy udvarba, melynek csak végén látszott két alacsony ablakból valami kis pislogó világosság, némi szorongás fogta el az orvos mellét. Eszébe jutottak a rémtörténetek, a miket olvasott, hogyan csalták ezt vagy azt törbe, hogyan rabolták ki, hogyan gyilkolták meg. Nincs nála pénz? Mitsem tesz. Néha egy zsebóráért, egy jó kabátért, egy pár csizmáért is agyonütik az embert.

Göröngyös udvaron kellett áthaladni. Néhol meg-megsiklott az orvos lába, a hol valami kátyura ertek. Egy siralmasan nyafogó eb lábatlankodo t körültök.

(Folyt. köv.)

*) A napokban megjelent „Petőfi társaság évkönyvéből.“

mánynak rosszalásával fognak találkozni, másrészt mivel Románia lakossága nem katholikus.

= **A montenegrói okkupátió ügyéhez.** A porta válasza a montenegrói köriratra, tagadja, hogy a porta az albánokat ellenállásra buzditja és Montenegró csapatainak központositását, valamint annak fenyegetéseit tekinti az albánok izgatottságának egyedüli okául. E körülmény folytán özönlöttek az albánok Gusinjébe is. A porta fenntartja igényeit a Montenegró által jogellenesen megszállott kucsii területre nézve, mert ez a terület cseréképen Gusinjeért lőn ajánlva Montenegrónak. A muzulmánjószágok lefoglalása, egészen ellenkezik a törvénynyel; a lakosság ezt a rendszabályt szándékos ellenségeskedésnek tekinti, mely a muzulmánok ellen van irányozva. A porta reményli, hogy a hatalmaknak sikerülni fog Montenegró magatartását, főleg a mi a lefoglalást illeti, megfelelőleg befolyásolni.

= **Szerbiából** érkező hir szerint Ali bey a török biztos oda megérkezett a vakuf javak szabályozását illető kérdések intézésére. A szerb biztos skupstina ülésszakának befejezése után fog kineveztetni.

= **Az indiai alkirály** jelenti f. hó 16-ról: Az ellenséges mohamedánokat, kik 5000 főnyi erővel Dakka közelében átlépték a Kabul folyót, a dakkaiak lundikotali britt csapatokat megtámadták, megverték s a folyón átűzték. Az angolok vesztesége 1 halott és 7 sebesült.

Napi hirek.

— **Nyilvános köszönet.** A debreczeni iparos ifjak önképző egylete könyvtára részére t. Derzsi Lajos ur több értékes regényt volt szives adományozni, kegyes pártfogásáért fogadja hálás köszönetemet az egylet nevében. Debreczen, 1880. január 21. Juhász József könyvtárnok.

— **Eljegyzés.** Budaházy Ödön Hajdumegye b.-ujvárosi járási segéd szolgabiró e hó 20-án eljegyezte Boruzs Mariska kisasszonyt Boruzs Sándor h.-bagosi lakos, földbirtokos bájos leányát.

— **Lóvizsgálat.** Felhivatik a városi lótartó lakosság, hogy folyó hó 23-kán azaz pénteken reggel 9 órára, minden mén lovát, továbbá beteg lovát beleszámitva a szembetegeket is s különösen tenyész bajba gyanus kanczát megvizsgálás végett a város istállójához vezesse be. Debreczen, 1830. jan. 21. A városi tanács.

— **Postaügy.** A földm., ipar s kereskedelmi miniszterium 1878. decz. hó 8-ról keltezett intézménye szerint „a pénzeslevelek és kocsipostai csomagok göngyölése és pecsételésére" vonatkozó utasitásokat a levelező közönség kellő figyelmére nem méltatja s főleg szabályellenességek merülnek fel a pénzes levelek boritékolásánál, ismételten szükségesnek látom a következő szabályokat közzétenni: „A pénzeslevelek boritékjához sem vonalozott, sem fekete gyász, vagy szines szegélyzetü papirt használni, sem a czimiratban a czimzett nevét, a rendeltetési helyet, vagy egyéb följegyzést aláhuzni nem szabad". — Minthogy ezen szabályok meg nem tartása esetén, a postahivatalnok a feleket visszautasitani kénytelen, — a levelező közönség saját érdekében tartsa szem előtt a felsőbbségileg meghatározott utasitásokat. Kelt Debreczen, 1880. január hó 21. A m. kir. postahivatal főnöke.

— **A korcsolyázó egylet** tombola estélye holnap a Koronában megtartatik. — Mint biztos forrásból értesültünk városunk intelligens közönségének legnagyobb része megjelen az estélyen. A rendkivül kellemesnek igérkező mulatság lefolyásáról szombati számunkban értesitjük a közönséget.

— **Joachim hangversenyét** hirdető nagy falragaszok értesitenek már bennünket a rit-

ka élvezetet igérő este műsorozatáról. Mint értesültünk e műsorozatból a legszebb és legtöbb virtuozitást igénylő darab a Tartini ördög sonatája tévedésből maradt ki s igy a műsorozat következő lesz: 1. Hangversenydarab Mendelssohntól, előadja Joachim József. 2. a) Nocturne, b) Scherzo Chopintől zongorára, mindkettőt játsza Bonawitz J. H. 3. Sonata (G-moll) Tartinitől, (ördög trillája,) előadja Joachim József. 4. Novellette (8. számu) Schumann-tól zongorára, játsza Bonawitz J. H. 5. Regedal és végezet, Joachim József magyar hangversenydarabjából, előadja a szerző. Belépti dij: 1-ső hely 3 frt. 2-ik hely 2 frt. Állóhely 1 frt.

— **Jégsport.** A korcsolyázó egylet jegén vasárnap délután ugyancsak fényes mulatság igérkezik. Ugyanis este a jégpályát villanyfénynyel s bengaliai tüzzel fogják bevilágitani, szebbnél szebb s czifrábbnál czifrább lámpionokat fognak felállitani s e közben a szinházi zenekar fog játszani. Az ünnepélyesség délután 4 órakor kezdődik, a kivilágitás azonban csak öt órakor veszi kezdetét.

— **A debr. ref. egyház** tanácsa 1880-ik évi jan. hó 24, napján d. u. 3 órakor nevelési ülést tart. Tárgy: Árvák felvétele. Az utczai felügyelőségek megalkotása s egyéb ügyek.

— **Talált kulcsok.** Wertheimer kaszszához való két kis kulcs találtatott. Tulajdonosa kellő igazolás mellett átveheti Jeney István alkapitány urnál.

— **Farsang.** Tegnap volt a „Koronában a szücs-bál. Igen nagy és szép publicum volt jelen. A fiatalság egész reggeli hat óráig mindig járta. — Ma pedig az „István" gőzmalom molnárai tartanak ugyancsak a „Koronában tánczvigalmat.

— **A városi közkórház** oly annyira zsufolva van betegekkel (számszerint 82), hogy oda több beteget szállitani alig lehet. Ime ma holnap égető szükséggé bizonyul be egy uj kórháznak mielőbbi felépitése.

— **A járványbizottság** legközelebb tartott ülésében elhatároztatott, hogy a járványorvosok nem köteleztetnek mindennap orvosi jelentést adni be, de hetenkint egy általános kimutatást kell a járványos betegek számáról adniok.

— **Megfagyott asszony.** Ma reggel Bihari István majorsági földjén az acsádi utfélen egy szegény asszonyt találtak megfagyva. Holttestét a helybeli közkórházba beszállitották. —

— **A legközelebbi jutalomjáték** a Latabáré lesz. Oly hamar kedvenczévé lett szinművészünk uj jeles darabot fog venni jutalomjátékára. A mint hallyuk a darab egy jeles magyar iró tollából kikerült eredeti bohózat lesz.

— **Unger Károly,** a 48-iki szabadságharczban az első hadi-röppentyü gyáros, kinek gyártmányai tökéletessége folytán fölénynyel birt a magyar sereg az osztrákok fölött, s a kit az oroszok is édesgettek magukhoz, e hó 16-án Budapesten 87 éves korában meghalt. Aggkora óta lányánál lakott, ki őt szeretetteljesen ápolta utolsó perczéig. — Ungerről még a következőket irják nekünk: Az általa föltalált röppentyükkel Bem tábornok Erdély hegyes vidékein valósággal csodákat mivelt. S ő, ki találmányával külföldön dusgazdagságot szerezhetett volna, hazájának ajánlá föl a vivmányt s igy lényeges szolgálatot tett az önvédelem előmozditására. Györben Kossuth Lajosnak is bemutatá hires hadiröppentyüit. E városból azonban nemsokára menekülni volt kénytelen. A világosi kataszrófa után Paskievics fényes állással kecsegteté, ha a pyrotechnika ez uj vivmányát Oroszországban is meghonositja. A hazafias érzelmü vitézt megrettenté ez ajánlat, de a sors kisegité kényes helyzetéből, sulyos betegségbe esett s igy elkerülte a megaláztatást. Később a svéd-norvég kormány hivta fel őt szolgálattételre, azonban a szerencse nem kedvezett számára, elesett uj alkalmazásától. — Városunk és vidékünkön sokan ismerték őt személyesen.

Szinház.

Tegnap Foltényiné jutalomjátékára Váradi Antal „**Az eredendő bün**" czimü legujabb drámája adatott elő.

Sajnáljuk, hogy e jeles darab meséjét terszüke miatt nem mondhatjuk el ez alkalommal olvasóinknak s igy most csak röviden a darab sikeréről referálunk. Váradi e müvének tárgyát a társadalmi életből meritette s tanuságot tesz arról, hogy e téren is kitünő müveket várhatunk tőle. Gyönyörü megragadó drámai mozzanatok vannak benne, különösen a harmadik felvonásban. Kár hogy a darab egy kissé el van nyujtva, a min azonban ha Miss Mari és Barna szerepeit egészen kitörlik könnyen lehetne segiteni. E két beleerőltetett alakra nincs az egész esemény folyamán semmi szükség.

Az előadás, leszámitva egy pár szerep nem tudást elég összevágóan folyt le.

A szereplők közül első hely illeti Mándokit, a kit a harmadik felvonás után remek megható játékáért méltó tapsokban részesitett a közönség. Szathmáry Kovács Adorján drámai szerepében imponált, a nők közül pedig Törökné, Latabárné és a kedves Gabriella személyesitője Dömjén Rózsa tüntek ki. Lovászi küzdött a szerepével. Latabár meglehetős volt. Karczag mint Lengedi költő Titán Laczi jól sikerült maszkjával derültséget okozott.

Szándékosan hagytuk utólsónak a jutalmazottat Foltényinét, a ki nem nagy, de rokonszenves szép szerepében mint mindig ugy ma is általános tetszés mellett játszott. Kiléptekor zajos tapsvihar üdvözölte s két szép virágcsokrot kapott.

Közönség nagyobb számmal is lehetett volna. Foltényiné megérdemelte volna, hogy a közönség tele házzal tüntette volna ki kedvenczét. Hja, de hát azt mondják sokan, miért nem operettet vagy valami „amerikai majmos" darabot vett jutalomjátékául.

Közgazdaság.

Gazdasági értekezlet a Köztelken.

Budapest, jan. 21.

Tegnap folytatta a gazd. enquete ülését Korizmics László elnöklete alatt.

Karpelesz Mór adta elő nézeteit a gabnatermelés és növénymivelés ügyében. Szerinte buzatermelésünk állapota jónak mondható, mit mutat kifejlődött malomiparunk. S a termések az utóbbi években általán nem csökkentek. Vető magul a tiszai buzát és angol árpát ajánlja, mely a magyarnál 25%-al többet ad. A részes munkás előnyét a helyi viszonyok jelölik ki s ajánlatos volna, hogy a rész a munkásoknak ne pénzben — mert ezt elkölti mielőtt haza menne — hanem terményben adassék ki. Olcsó tőke és szakértelem hiányát orvoslandó bajoknak tekinti.

Utána Somogymegye részéről Roboz István szólt különösen megyéje viszonyait illetőleg az ottan sikerrel üzhető kendertermelés előnyeit fejtegetve.

Ezzel a növénytermelési osztályra személyesen megjelent szakértők véleményadása be lévén fejezve az állat-tenyésztési kérdésekre tértek át.

Első szakértő Csery Kálmán a birtokrendezést és legelő elkülönitést a törvényszabta alapon mindenütt keresztül viendőnek tartja, szikes, vizenyős és homokos talajok az állatte-

nyésztésre, külön választandók. Hualladéki sóra a marha sózás könnyitése végett leszállitassék, Népies nyomtatványok terjesztése igen hasznos dolog, de előbb olvasni kell megtanitani a népet. Állatorvosok képeztetése és felállitása nagyobb számban szükséges. — Vásárok csoportositását nem ajánlja. A szarvasmarha tenyésztésre nézve mondja: A szaporitás az apaállatok szétosztása vagy bevásárlása által volna elérhető. Szükséges, hogy a borjuk eladása korlátoltassék. A marhatenyésztést rendkivül zsibbasztja a nyugati vesztegzárok szigorusága; ezt tehát csökkenteni kell, mig ellenben a keleti behozatali vesztegzárak megerősitését és megszoritását nem ajánlhatja eléggé a keleti marhavész távoltartásának érdekében. A tejtermelésre nézve felemliti, hogy azok általában nem fizetik ki magukat, csakis a nagyobb városok közelében birnak jövedelemmel. Törköl, moslék vagy serházi malátával táplált tehén kétannyi tejet ád, kevesebbe is kerül, de ez a tej spiritozus egészségtelen s nem csoda, ha takarmánynyal etető fejőintézetek a tejet 20 százalékkal kénytelenek magasabb áron adni. A főváros mintegy 600 svább tehenésze mellett a vidékről feljött becsületes magyar tejes gazdák sorra buknak bele a fejőintézetekbe. Legjövedelmezőbb tehéntajnak a hollandit tartja, melynek tejelési képessége hároszor oly nagy, mint a magyaré. A juhászatra nézve minthogy a goromba gyapju mivelésében Anglia által tulszárnyaltattunk, a finom gyapjutermelést ajánlja.

B. Simonyi Lajos buzatermelésünk hátránya a szomszéd államok nagy konkurrenciában rejlik. A buzatermelés megszoritását az állattenyésztés emelése által mig ennek hasznosabb volta be nem bizonyult, nem tartja ajánlatosnak. Az állattenyésztésre nézve a legeltetés és istállózás czélszerü egybekapcsolását ajánlja. Gyökeres rendszerváltoztatást nem ajánl, mert ez által lehet, hogy nemzetgazdaságunk helytelen irányban tereltetnék. A munkás hiány ellensulyozására olcsó és gyors szállitás nemcsak a munkaidőre, hanem mindenkorra létesitendő. A gazdasági szeszfőzdék részére szerinte a jelen törvények alapján engedmények nem adhatók a nélkül, hogy a velünk egy alapon álló ausztria gazd. szeszfőzdék által támasztott konkurenczia nagyobb szeszgyárainknak tetemes hanyatlását ne okozná. A pénzhiány ugy hátránya nemzetgazdaságunknak, de a termelők részére olcsó hitel létesitése oly államban mely maga is kölcsönei után 7—8%-ot fizet, lehetetlenség.

Podmaniczky Géza Takarmányföldek állandósitását s ezek részére az adónak bizonyos időre elengedését ajánlja, szaktanitók és népszerü nyomtatványok terjesztését nem látja czélszerünek, hanem inkább vidéki értekezletek, állatkiállitások és dijkiosztások eszközlését ajánlja. Jól képzett állatorvosok kellenek. Vásárcsoportositások keresztül viendők. — A lótenyésztésre nézve a legjobb uton haladunk és szép hirnévnek örvendünk. Szarvasmarhák, különösen az igavonók létszáma szaporitandó. Erre nézve mondassék ki; hogy 3 évnél fiatalabb tinók csak testi hibák folytán vághatók le és a borju fogyasztásra magas adó vetendő, hogy a külföldről behozottat kényelemlenittessünk fogyasztani és saját tenyésztésünk szaporodjék. A bikanevelés és behozatal a kormány által eszközöltessék és a községeknek törlesztés mellett adassék. A keleti marhavész elien szoros vesztegintézetek létesitendők, mig ellenben nyugat felé a vámok megnyitandók. A belvizek lecsapolása által a juhászat is nagyban nyerne, különösen a mételyezés redukáltatnék. Az egyesület járuljon az amsterdami nemzetközi kongresszus azon határozatához, hogy az amerikai trichinos és ennél fogva az egészségre igen veszedelmes szalonna és zsiradék előtt Európa összes kikötői elzárassanak.

Délután Dáni József szólalt fel először. Az okszerü tagositás szükségéről értekezik. A közös legelők intézményét a tenyésztési ágak szerint elkülönitve okvetlen szükségesnek tartja, de a mesterséges takarmánytermelésre egy közös helyet tüzni ki községenkint az alföldi speczialis viszonyok és az ily takarmánynövények termelési nehézsége miatt czélravezetőnek nem hiszi. Az állatorvosi állomások szaporitását és vidékenkint való csoportositását okvetlen szükségesnek mondja. A mének szaporitását tartja szükségesnek, melyre a községeket szoritani is kellene, ha hanyagok, s a méneknek száma a tenyészkanczák számához arányitva szaporitandók és tartandók.

(Vége köv.)

DEBRECZENI SZINHÁZ.

Péntek, 1880. jan. 23-án

A Mathuzsalem herczeg uj operette előkészületei miatt a szinház zárva marad.

Szombaton bérletben

A Mathuzsálem herczeg

legujabb operette Strausstól.

Jegyek előre válthatók a szinházi pénztárnál.

Felelős szerkesztő: **Kutasi Imre.**

Főszerkesztő: **Vértesi Arnold.**

Az első debreczeni árverési intézetben

kedden f. hó 27-én árverés tartatik; lévén pedig **ezen üzlet f. év márczius végével végkép felhagyandó,** a benne lévő tárgyaktól szabadulnia kell, és igy sok tárgy fog elárvereztetni, u. m. arany és ezüstnemüek, órák, tajtpipák, revolverek, puskák, látcsövek, férfi és női ruhák, bundák, kendők, csizmák, czipők, sok fehér-, asztal- és ágynemü, egy hátultöltő puska felszerelésekkel, két varrógép, több kép, tükör, falióra, mozsár, vasaló, gyertyatartók stb.

Az elárverelendő tárgyak jegyzéke az árverést megelőző vasárnap és hétfőn bárki által megtekinthető.

99. szám.

Árjegyzék

CSANAK JÓZSEF

lisztkereskedéséből.

Árak osztrák értékben készpénz fizetés mellett, kötelezettség nélkül; egész zsák vételnél 5% engedmény.

Zsákok súlytartalma 85 kiló, teljsúly tisztasúlynak véve.

szám.		100 k. frt	kr
A	Buzadara nagyszemü	27	60
B	„ apró	27	60
C	„ közép szemü	26	—
0	Királyliszt	26	60
1	Lángliszt	26	—
2	Montliszt	25	50
3	Zsemlyeliszt 1-ső rendü	24	80
4	„ 2-od rendü	23	40
5	Fehér kenyérliszt 1-ső rendü	22	30
6	„ 2-od rendü	21	—
7	Közép kenyérlisz 1-ső rendü	20	50
8	„ 2-od rendü	19	50
8½	Barna kenyérliszt	17	80
8¾	„ „	16	—

Debreczen, 1880. jan. 19.

A MAGYAR-FRANCZIA

BIZTOSITÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

alólirott igazgatóságának van szerencséje tudatni a biztositó közönséggel, miszerint a társaság

debreczeni főügynökségét

immár berendezte és annak vezetését, **Bihar-, Hajdu-, Máramaros-, Szabolcs-, Szatmár-, Szilágy-** és **Ugocsamegyék** területére kiterjedő hatáskörrel,

M. KÓSSA ALBERT

társasági vezénylő titkár urra ruházta,

felhatalmazván őt, hogy:

a **tüz-, szállitmány-** és **jégkár** biztositási üzletágban, **jogérvényes kötvényeket** (biztositási okmányokat) állitson ki, továbbá, hogy:

a debreczeni főügynökség fentjelzett területén **fő-** és **alügynököket szerződtessen** és azokat meghatalmazással és utasitásokkal ellássa.

Budapest, 1880. január 1-én.

A Magyar-Franczia biztositó-részvény-társaság igazgatósága:

MOSKOVICZ m. k. SCHWEIGER m. k.

A Magyar-Franczia biztositó részvény-társaság igazgatóságának fentebbi közzétételére hivatkozva, tisztelettelesen jelentem, hogy a társaság

DEBRECZENI FŐÜGYNÖKSÉGÉNEK

vezetését átvettem, és a főügynökségi irodát **a tőpiaczon, a 2145-ik számu ház emeletén** megnyitottam, tudatván egyszersmind, hogy ugyanott biztositási ajánlatok elfogadtatnak és az üzletre, valamint a társaságra vonatkozó minden felvilágositások készségesen adatnak.

A társaság biztositásokat elfogad:

a) **tüzvész** és **robbanás** által okozott károk ellen;
b) **jég-károk** ellen;
c) szárazon és vizen **szállitott javak** károsodása ellen;
d) az **ember életére,** minden ismert módozat szerint.

A Magyar Franczia biztositó részvény-társaság **20 millió frankot,** azaz **nyolcz millió arany forintot** tevő alaptőkéjéből, mindjárt a megalakulás után

10 millió frank, vagyis négy millió arany forint

a részvényesek által már készpénzben befizettetett és részint Budapest elsőrangu pénzintézeteinél, részint pedig magyar államértékekben és elsőbbségekben lőn elhelyezve.

Bizvást elmondható tehát, hogy **nemalakult eddig még hazánkban, sőt az egész monarchiában, biztositó intézet, mely a közönségnek akkora alapvagyonnal nyujtott volna garantiát, mint a mennyit társaságunk mindjárt kezdetben felmutatni képes.**

A legjobb meggyőződéssel vagyok bátor tehát felhivni a tisztelt biztositó közönség bizalmát társaságunk iránt, mely a **méltányosság, pontosság** és **legszigorúbb becsületesség** követelményeinek mindenben megfelelend és a **dijtételek megszabásánál** a solid verseny kivánalmaira, mindenkor kellő tekintettel leend.

Midőn végül, hivatkozva a boztositási pályán sok éven át szerzett tapasztalataimra és e téren mindenkor tanusitott rend- és igazságszeretetemre, a tisztelt közönség szives bizalmát igénytelen személyem iránt is tisztelettelesen kikérném, ismételve ajánlom az általam képviselt társaságot, nagybecsü bizalmába és támogatásába.

Debreczen, 1880. január hó 1-én.

A Magyar-Franczia biztositó-részvény-társaság debreczeni főügynöksége:

M. KÓSSA ALBERT,

vezénylő-titkár.

16. 3—12

Debreczen, nyomatott kiadó-tulajdonos **Kutasi Imre** könyvnyomdájában, 1880.